

Diversitat i inclusió a la Festa Major: Passat, present i futur

Autores: Tamara Colom Fernández, Meritxell Hipólito
Martínez i Miriam Tardáguila Beneitez

Una mirada al passat...

Històricament la diversitat ha estat maltractada per una societat que no l'entenia, que no podia incloure-la en la seva vida diària. Una societat que havia d'ocupar-se de coses vitals i que necessitava de mans fortes i ments clares per poder garantir un plat a taula i un sostre on viure. En aquest context històric és difícil trobar una mirada amable cap a aquelles persones amb discapacitat.

La duresa de les paraules que s'han utilitzat al llarg de la història per designar aquestes persones ens ho diu tot: subnormals, invàlids, mongols, anormals, inútils, deficients... Però el canvi que s'ha viscut en els últims anys també ens diu molt de la sensibilitat que, a poc a poc, va mostrant la societat. D'aquesta manera s'introdueix el terme de discapacitat, però encara amb connotacions negatives, posant en alça les mancances dels individus. Ens situem encara en un model basat en el dèficit i centrat en els suports que se'ls podia oferir.

Actualment, però, això ha tornat a canviar i ja no es parla de persona discapacitada, sinó de persona amb discapacitat, persona amb diversitat funcional o persona amb neurodivergència, entre d'altres. Així doncs, s'entra en un model centrat en unes característiques concretes de l'ésser humà, en què els serveis s'adapten a les persones.

El canvi en la terminologia que s'utilitza és un reflex del canvi que es genera en el procés d'atenció. Es passa de l'asil, un model purament assistencial, a un model interdisciplinari, que comporta la participació activa, juntament amb els professionals, dels pares i/o familiars de les persones amb discapacitat. És el moment en el qual es produeix un reconeixement formal de la població amb discapacitat com a ciutadans i ciutadanes de ple dret.

Tot i així, tal com anirem veient, falta molt camí per recórrer i molta part de la població per conscienciar.

Si es fixa la mirada històrica en el tema que ens ocupa, la Festa Major de Ribes, es constata que és molt difícil argumentar amb dades concretes si els participants tenen o no algun tipus de discapacitat.

Les primeres festes majors documentades es situen l'any 1682 pel que fa referència a Sant Pere, i el 1740 pel que fa referència a Sant Pau.

Al segle XIX es començaran a organitzar de la manera que s'entenen ara, amb balls populars que surten a escenificar els seus balls pels carrers de la vila. Al segle XX amb l'arribada de la Guerra Civil la Festa Major va quedar anul·lada, però es va reactivar amb el franquisme. La del franquisme és una societat que situa l'home davant del treball i la dona és relegada a les feines domèstiques. Els aspectes socials, culturals, d'oci o d'associació resten en segon pla. En general, és una època amb poca participació de colles a les cercaviles, les colles locals són minoritàries i es complementa amb la participació de colles de fora del municipi. La dona no apareix a cap ball, i possiblement tampoc hi ha la participació de persones amb diversitat que, a nivell general, resten amagats per un sentiment de vergonya social, ja que la societat d'aquell moment els considerava malalts.

Fins als anys 60, la situació de la majoria de les persones amb discapacitat es caracteritzava per l'exclusió de la societat. Romanien a casa ateses per la seva família o en institucions assistencials. Es trobaven amb una manca important de drets. En aquella dècada, impulsat per l'inici del moviment associatiu, comença a visualitzar-se un canvi en la percepció social, que es materialitza durant la dècada dels 70 en un intens procés de reivindicacions i desplegament de polítiques públiques, i que es desplega a nivell normatiu a la dècada dels 80, significat l'assumpció de conceptes bàsics com la normalització i la integració en els àmbits social, laboral, escolar, etc.

És en aquest moment que trobem 3 fets importants:

1982: Creació de la LISMI, Llei d'integració social del minusvàlid¹

1988: Creació del Departament de Benestar Social² (fins llavors integrat dins del Departament de Salut i Seguretat Social).

1990: Creació de la Llei d'ordenació general del Sistema educatiu (LOGSE)³ que estableix uns criteris clars de l'escola integrada, amb l'adaptació especial a les necessitats de tots els alumnes.

Seguidament, a la dècada dels 90, es produeix un ampli desplegament de recursos i serveis amb finançament públic i una important maduració i revisió dels elements conceptuals més importants.

¹ Llei del Ministeri de Treball i Seguretat Social. Publicada pel Butlletí Oficial de l'Estat (BOE) núm. 103, de 30 d'abril de 1982.

² Decret 287/1988, de 29 de juliol, de reestructuració de la Generalitat de Catalunya.

³ Butlletí Oficial de l'Estat (BOE) núm. 238, de 4 d'octubre de 1990.

Diable amb Síndrome de Down

Quan parlem de societat és inevitable fer una mirada a l'educació, a les escoles, que són petites mostres de la diversitat del nostre entorn.

Als anys 60 i 70, en l'àmbit de l'educació, es segueix un model clínic d'aproximació a l'educació especial basat en una concepció patològica de la discapacitat. S'identifica allò que no funciona i es prescriu el tractament rehabilitador. Gràcies a l'associacionisme dels pares i mares comencen a aparèixer les Escoles d'Educació Especial per donar una resposta al buit que deixava als infants sense escolaritzar degut a la seva patologia. És a partir de finals dels anys 70 que comença a dibuixar-se un gir en aquest aspecte i sorgeixen les primeres iniciatives de famílies i professionals que demanen la integració dels infants amb discapacitat a l'escola ordinària. És aquí on apareix un dels punts claus del canvi de mirada també a la nostra comarca.

L'any 1983 el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya va declarar la comarca del Garraf com a "comarca pilot"⁴, de tot Catalunya, per a l'aplicació de criteris d'integració de l'alumnat amb necessitats educatives especials als centres educatius ordinaris, que van esdevenir els pilars de l'escola inclusiva.

L'objectiu d'aquest pla era trencar amb una mirada assistencial i segregadora per convertir-lo en un model comunitari en què tots els nens i nenes poguessin conviure i aprendre junts, en igualtat de condicions i amb l'adopció de les mesures pertinents per facilitar el gaudi d'aquest dret.

Per dur-ho a terme, el curs escolar següent (1983-1984) es va procedir a obrir nous centres educatius, amb la finalitat de poder rebre els alumnes

que fins aleshores anaven a les escoles d'Educació Especial i, d'aquesta manera, integrar-los als centres ordinaris, i va ser la primera experiència d'integració total en tot l'Estat. Aquest canvi va possibilitar l'inici d'una nova etapa educativa i social a la comarca.

Durant la dècada dels 90, la comarca del Garraf és observada per tot el territori de Catalunya com a referent d'integració escolar. Es consoliden els EAP (Equips d'Assessorament Psicopedagògic) i es comença a parlar d'infants amb Necessitats Educatives Especials (NEE), amb una mirada més pedagògica i respectuosa.

A finals de la dècada del 2000, la nova Llei d'Educació de Catalunya (LEC)⁵, afavoreix fer el pas d'una escola "integradora", en què l'alumne amb necessitats educatives especials s'adapta al sistema, a una escola "inclusiva", en què és el sistema el que s'adapta a tots els alumnes. El Garraf, novament en aquest cas, va liderar aquesta transició per la trajectòria que ja portava dels darrers anys.

Anys després, el 2017, es va publicar el Decret de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu⁶, amb la finalitat de garantir una educació inclusiva per a tot l'alumnat, que vetlla perquè tots els alumnes puguin participar i aprendre en les mateixes condicions dins el context educatiu.

Drac de 3 caps amb hipersensibilitat auditiva

⁴ Ordre de 14 de febrer de 1983. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya (DOGC) número 310, de 1983.

⁵ Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació. Publicada al Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya (DOGC) núm. 5422, de 16 de juliol de 2009.

Avui dia, el Garraf és reconegut per tenir una mirada inclusiva molt arrelada en les escoles i la seva societat, basada en valors com la igualtat d'oportunitats, la cooperació i el respecte.

La inclusió ha ajudat a trencar estigmes i normalitzar la diversitat dins els pobles i ciutats de la comarca. Aquesta evolució ha esdevingut un canvi no tan sols a les escoles, sinó també a la mirada i la percepció d'una generació de mestres, famílies i ciutadans que han crescut entenent que la diferència ens enriqueix. Des de fa uns anys, és natural veure infants amb diferents capacitats participant junts d'activitats esportives, culturals i socials, com a conseqüència d'un canvi de la imatge social de les persones amb diversitat.

Teixint inclusió

Emmarcat dins d'aquest context inclusiu que viu la comarca del Garraf, i Sant Pere de Ribes en particular, l'any 2022 es crea la Taula en l'Àmbit de la Discapacitat. Aquesta Taula neix al si del Consell Social Municipal i està formada per diferents col·lectius i entitats del tercer sector, que participen voluntàriament, així com per tècniques municipals. La seva finalitat és analitzar la realitat de les persones amb diversitat del municipi i els recursos actualment desplegats, identificant-ne les necessitats per incorporar-les a la planificació de futures actuacions del consistori.

L'any 2023, com a pas complementari en l'impuls de les polítiques d'inclusió, el Govern de l'Ajuntament de Sant Pere de Ribes crea per primera vegada la Regidoria d'Inclusió i Vida Independent, amb l'objectiu de coordinar, reforçar i donar continuïtat a les actuacions encaminades a millorar la qualitat de vida i l'autonomia de les persones amb diversitat al municipi. La Taula en l'Àmbit de la Discapacitat passa a estar liderada des d'aquesta Regidoria.

Dins la comarca del Garraf, hi ha un altre esdeveniment important, la Festa per una societat inclusiva, que sorgeix inicialment de la Plataforma per una escola inclusiva al Garraf, l'any 2003, i que després ha evolucionat i ha anant creixent, acompanyant una realitat social que ha involucrat molts altres agents. Actualment es troba en la seva 22a edició i és un referent on s'emmirallen altres municipis que han volgut crear jornades similars.

⁶ Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema inclusiu.

També cal fer esment que al municipi hi ha diferents moviments associatius que treballen per la inclusió, i que fan una gran feina per aconseguir que les persones amb diversitat funcional tinguin els seus drets garantits.

Des de la Taula en l'Àmbit de la Discapacitat, una de les accions realitzades ha estat l'elaboració d'una diagnosi⁷ del municipi en relació amb la diversitat i la inclusió. Es tracta d'un document que analitza els diferents àmbits — social, educatiu, comunitari i institucional — i que recull tant les necessitats detectades com les fortaleces existents. Aquesta diagnosi proporciona una visió global de la realitat local i permet identificar reptes, oportunitats de millora i possibles línies d'actuació per avançar cap a una comunitat més diversa, inclusiva i cohesionada, a la vegada que dona pas a la formalització del primer Pla d'acció en matèria de discapacitat al municipi.

Les dades sociodemogràfiques extretes de la diagnosi mostren les persones del municipi que tenen una discapacitat oficialment reconeguda l'any 2022. Sant Pere de Ribes compta amb 1887 persones amb discapacitat, que representen un 5,95% del total de la població, una mitjana relativament inferior a la tendència general de Catalunya que se situa en un 8,51%.

Per comprendre la realitat d'aquest col·lectiu és important entendre que es divideixen en grups que presenten unes necessitats específiques i afronten reptes particulars en situacions quotidianes:

Gegants vells amb TEA (Trastorn de l'Espectre Autista) fent ús de SAAC (Sistema Alternatiu i Augmentatiu de la Comunicació)

Capi amb mobilitat reduïda

- La **discapacitat física** inclou les limitacions en la mobilitat, la força o l'equilibri, i pot requerir l'ús d'ajudes tècniques.
- La **discapacitat sensorial** afecta la visió i/o l'audició, dificultant l'orientació i l'accés a la comunicació.
- La **discapacitat intel·lectual i del desenvolupament** comporta dificultats en el raonament i en les habilitats adaptatives, i sovint requereix instruccions simples i suport visual.
- El **TEA (Trastorn de l'Espectre Autista) i altres formes de neurodiversitat** impliquen dificultats i/o diferències en la comunicació i una major sensibilitat als estímuls.
- La **discapacitat psicosocial**, refent a la salut mental, condiciona el benestar emocional i pot limitar la participació en entorns molt concorreguts.

També cal fer una especial menció al **trastorn del processament sensorial**, que afecta la manera com es perceben i es regulen els estímuls de l'entorn, cosa que genera hipersensibilitat o baixa resposta als sons, llums o moviments, fet que pot provocar saturació i dificultar la participació en espais amb molta estimulació.

Aquestes característiques evidencien la necessitat d'adaptacions concretes en entorns festius, on l'ambient pot ser més intens i exigent a nivell sensorial, físic i emocional, per garantir la plena inclusió de totes les persones amb diversitat funcional.

Tot i que cada persona té necessitats particulars, en el context d'una festa major es poden identificar tres grans àrees d'actuació per garantir la inclusió, que en ella mateixa, comporta uns principis bàsics d'equitat, participació i respecte per la diversitat.

- **L'accessibilitat física i de mobilitat**, permet que tots els espais i recorreguts (escenaris, zones de públic, serveis) estiguin lliures de barreres arquitectòniques com graons o desnivells, per permetre la participació plena de les persones amb mobilitat reduïda.
- **L'accessibilitat a la informació i la comunicació**, assegura que la informació i els continguts arribin íntegrament a tota la població, sigui quina sigui la seva situació.
- **L'accessibilitat sensorial i cognitiva** que és especialment rellevant en entorns sorollosos i amb molta estimulació, garanteix la participació plena i efectiva. Aquestes tres àrees avalen que no hi hagi barreres per a l'assistència, ja siguin físiques, mentals i/o socials, i converteixen els espais en entorns segurs per a tothom.

Per continuar avançant en la supressió de barreres físiques, comunicatives i actitudinals, i amb l'objectiu de garantir la igualtat d'oportunitats per a tothom, a Catalunya s'aprova el nou Codi d'accessibilitat⁸ que entra en vigor l'1 de març de 2024, com una oportunitat de millora per fer una societat més inclusiva i amable, on es posi la persona al centre.

En aquest sentit, Sant Pere de Ribes ha incorporat alguns suports i accions a les festes majors del municipi que faciliten aquesta accessibilitat universal, com per exemple, l'elaboració del Programa de Festa Major amb lectura fàcil i disponibilitat d'audioguia, un fet que permet que la informació arribi a persones amb discapacitat intel·lectual o amb dificultats de lectura, i la seva presentació, que es realitza també en llengua de signes catalana (LSC), per assegurar l'accessibilitat a les persones amb sordesa. Hores sense soroll a la fira o introducció del tram en calma a les cercaviles, per donar suport a les persones amb hipersensibilitat i persones amb Trastorn de l'Espectre Autista (TEA), són altres mesures incorporades.

El tram en calma permet que, tant infants com adults, amb TEA o hipersensibilitat auditiva puguin participar del seguici sense que l'ansietat o el malestar els impedeixi el seu aprenentatge de la tradició i el seu dret a gaudir-ne.

Aquesta mesura no silencia la Festa Major ni aïlla a ningú, sinó al contrari, ajusta la intensitat sensorial de la festa durant un moment concret del recorregut amb l'objectiu de garantir que totes les persones puguin ser part activa de la celebració. Les colles i entitats que treballen per la Festa Major, en el seu conjunt, assegurin que les tradicions arriben a tothom, i amb els ajustos necessaris, també poden fer-ho amb les persones amb diversitat.

És l'entorn el que ha de dissenyar-se i adequar-se en base a les necessitats i demandes de les persones, focalitzant els esforços en ampliar els elements facilitadors i eliminant els factors obstaculitzadors.

Les festes majors són una de les manifestacions culturals més significatives d'un poble, reforcen la identitat col·lectiva i transmeten tradicions i valors entre generacions. Ribes compta amb un ampli patrimoni cultural i festiu, i la xarxa associativa de cultura popular té un paper clau en la inclusió de les persones amb diversitat.

Aquestes accions permeten que totes les persones puguin gaudir de la festa amb autonomia i confort, i fomenten una participació plena i inclusiva. Tot i això, encara cal garantir una cultura totalment accessible i donar major visibilitat a les mesures d'accessibilitat ja existents, així com sensibilitzar la població per evitar discriminació cap a les persones amb diversitat. No podem passar per alt que els drets culturals són inseparables dels drets humans (article 5 de la UNESCO, Declaració sobre la Diversitat Cultural, 2011), i és fonamental garantir l'accés a la cultura per a tothom, independentment de les seves capacitats o circumstàncies.

Quan no en dèiem inclusió, però ja hi érem

Quan parlem d'inclusió a la Festa Major de Ribes no estem parlant només de protocols ni de projectes: estem parlant d'històries de vida. De nens i nenes que, des de petits, han crescut veient la Festa Major com “casa seva”, i de famílies i colles que els han acompanyat en aquest camí, on aquests infants s'han convertit en joves i adults que continuen participant activament dels balls populars.

Cabeçut amb discapacitat visual

Els testimonis recollits tant dels mateixos balladors, famílies, Comissions de Balls Populars i colles implicades, coincideixen en una idea: **la inclusió, a Ribes, ja hi era abans que en diguéssim inclusió**. Quan el poble era més petit, hi havia una sola escola, tothom es coneixia pel nom i els infants jugaven plegats al carrer. Compartien aules, patis i activitats de lleure, i en aquest context, que un infant amb alguna dificultat ballés amb la resta no era un “projecte especial”, senzillament era una expressió natural del poble, tothom hi era benvingut.

En aquest sentit, famílies i colles assenyalen alguns aprenentatges clau, en què les persones fan la diferència. Quan una persona mostra sensibilitat, paciència i determinació per fer lloc a tothom, la colla sencera es transforma. No calen grans canvis, sinó ajustos assenyats. Permetre que algú balli només una part del ball, deixar portar un calçat més còmode, oferir un acompanyament discret o acceptar que hi ha dies de més cansament, són algunes petites accions que poden marcar la diferència.

Les famílies que han viscut aquesta acollida ho descriuen com una experiència profundament emocionant. Després de recorreguts sovint exigents en altres àmbits, trobar una colla que escolta, s'adapta i obre espais, genera per la persona que participa del ball, una sensació molt fonda de pertinença, que reforça el vincle amb el poble i amb la Festa Major.

Les colles que han apostat de manera decidida per la inclusió comparteixen una convicció clara: **rigor i inclusió són perfectament compatibles**. Assajar, cuidar la coreografia i mantenir l'exigència no està renyit amb obrir la porta a qui necessita un suport. Al contrari, enriqueix el sentit de la colla i dona profunditat a la idea de cultura popular. D'aquí neix una frase: “Sense inclusió, la cultura deixa de ser popular”, i és just des d'aquesta mirada que algunes colles expressen ganes de seguir aprenent, de rebre formació i de compartir experiències amb altres grups i professionals.

En algunes colles, la pressió per fer-ho perfecte —la imatge, l'estètica, la coreografia— pot deixar fora nois i noies que necessiten un ritme diferent. En altres ocasions, la pròpia dificultat del ball, la força o la coordinació que es necessiten per portar a terme el ball fa que no sigui tan accessible per a tothom. I en unes altres, simplement la desinformació sobre què és la diversitat i els suports que poden necessitar les persones, es converteix en por, que té com a conseqüència el silenci, i això acaba discriminant i no oferint oportunitats.

Totes aquestes circumstàncies fan que no sigui possible materialitzar la diversitat a tots els balls, i que sovint la inclusió quedi relegada a unes quantes colles. Les persones sempre busquen referents en els quals emmirallar-se, i aquest fet genera un efecte crida perquè s'acabin apuntant a les colles en què ja hi ha altres persones amb discapacitat. La inclusió i la universalitat no comporta que tothom pugui fer-ho tot, però sí que comporta que tothom tingui oportunitats de provar-ho, i no amb un únic intent, sinó amb calma, de forma conscient, acompanyada i amb els suports necessaris. Una societat madura és una societat que s'adapta a la diferència.

Tothom està d'acord a referenciar Ribes com un poble obert, inclusiu i participatiu. És important destacar que la participació a la Festa Major no ve donada per una associació de persones amb diversitat que hagi creat una colla pròpia per donar cabuda als seus associats, sinó que a Ribes la participació arriba de forma individual, per decisió pròpia de cada persona, que s'integra a les diferents colles depenent dels seus interessos i les seves capacitats particulars.

També és important destacar que a nivell general, perceben que el públic que mira les cercaviles, ho fa des d'una visió oberta i inclusiva. Manifesten que no s'acostumen a sentir comentaris negatius o mirades que reflecteixen rebuig. Sí que adverteixen mirades de sorpresa, segurament perquè veuen capacitats que no s'esperaven. En canvi, les discapacitats que anomenem "invisibles", que no presenten trets físics evidents, -com el TEA, dificultats de salut mental/psicosocials, pèrdues sensorials o discapacitats físiques que no requereixen d'ajuts tècnics- poden ser més difícils d'identificar. Quan la població no entén què està passant, és més fàcil que jutgi o malinterpreti determinades situacions.

Balladora de cercolets amb discapacitat visual

Balladora de panderetes amb discapacitat intel·lectual i/o psicosocial

Les colles constaten que, malauradament, la participació natural de persones amb diversitat encara és un fet excepcional a nivell global. Quan surten a fer trobades a diferents poblacions, troben molt d'interès, sorpresa o curiositat per part d'altres colles, que pregunten si han tingut problemes per incloure a persones amb diversitat, si és difícil treballar-hi i com ho han fet, però des d'una curiositat sana, des d'un "voler aprendre". Les colles, però, manifesten que hi ha la mateixa feina amb totes les persones per igual. Els integrants de les colles, amb o sense diversitat, han de complir les normes per igual, assistir als assajos, a les reunions, esforçar-se i treballar perquè tot surti bé, pagar les mateixes quotes i/o fer les mateixes llistes d'espera. No s'ha d'entendre malament el concepte de "discriminació positiva", que ha de servir per aconseguir l'equitat i no per saltar-nos les normes o donar prioritats. Dins d'una colla pot haver-hi sensibilitat i una mirada amable i atenta a les necessitats dels seus integrants, però no s'ha de confondre amb l'"ai, pobret", que és un concepte completament oposat a la inclusió. Si es manté aquesta equitat, aconseguirem que la persona amb diversitat se senti un més de la colla, amb igualtat de condicions i participació plena, sense infantilitzar-la.

La imatge que ens transmeten, en general, és la d'un Ribes que, malgrat els reptes, disposa d'un capital humà extraordinari, amb un potencial i una dedicació que s'ha de valorar positivament. La història d'inclusió viscuda de manera espontània, sumada a la feina conscient de moltes persones i colles, ha anat teixint un fil molt valuós que ara cal continuar reforçant. La festa major fa cohesió, fa poble. Reflecteix infants i joves amb diversitat funcional ballant, rient, esforçant-se i emocionant-se com la resta, formant part del "nosaltres" en majúscules.

Un futur en el qual tothom cap

A inicis del segle XXI la població de Ribes ha crescut exponencialment. Amb aquest creixement i la diversificació de realitats, l'automatisme a què hem fet referència a l'apartat anterior, s'ha fet més fràgil i dificulta que la informació arribi a tothom, i posa en risc el dret de participació universal. Tot i això, la base continua sent molt sòlida: Ribes disposa d'un teixit humà, educatiu i associatiu que fa possible que la inclusió sigui real, sempre que s'hi posi una mica de voluntat i cura.

Socialment, també ens trobem davant d'un moment de canvi. S'intueix un compromís col·lectiu per construir una societat més justa, inclusiva i respectuosa amb la diversitat humana, com a part d'una lluita més àmplia, compartida amb altres moviments que defensen els drets i les llibertats de diferents col·lectius, des d'una mirada interseccional.

El model des del qual es valora la discapacitat a l'actualitat, és un model capacitista, que estableix quins cossos i ments es consideren valuosos i normals, i quins es perceben com a deficitaris o incomplets. Produeix una imatge idealitzada d'allò que és funcional, autònom, productiu i racional, i les persones que no encaixen són reduïdes a la seva discapacitat.

El canvi que s'està produint en l'actualitat i que és cap a on hem de fixar la nostra mirada, és un model de justícia social o anticapacitista, que refusa el llenguatge compassiu i deficitari, i proposa reconèixer la discapacitat com una identitat positiva, valuosa i generadora de cultura. Celebra la diversitat funcional com a part legítima de la condició humana.

El canvi lingüístic que acompanya aquest model esdevé una eina de transformació educativa, cultural i social, que construeix realitats, subjectivitats i vincles, i que pot generar relacions més equitatives i respectuoses. Per això, s'ha de pressuposar competència, evitar eufemismes i paternalismes, validar totes les formes de comunicació i parlar amb la persona, no sobre ella.

Mirant endavant, tant famílies com colles posen l'accent en la necessitat de continuar fent camí plegats: parlar-ne més, compartir dubtes amb naturalitat, generar referents a cada colla, compartir bones pràctiques, visibilitzar i reforçar la pedagogia a escoles i espais comunitaris. El compromís de totes les parts sorgeix de la convicció que rigor i inclusió són compatibles.

Música amb discapacitat auditiva

L'aposta per l'accessibilitat no rebaixa l'exigència del ball, sinó que enriqueix el sentit de la colla i dona profunditat a la idea fundacional del que significa ser cultura popular. Es tracta de consolidar allò que ja funciona i d'ampliar els espais on tothom se senti mirat i tingut en compte.

Destaquen la importància de ser proactius, ja no serveix només l'“estar obert a tothom” si no va acompanyat de fets. No s'ha de crear un discurs com a simple propaganda o perquè està “de moda”. S'ha de realitzar una inclusió real, acollir amb tot el que representa, projectant un camí on s'arribi a parlar simplement de convivència i no pas d'inclusió.

El repte dels propers anys és senzill i alhora profund: cuidar aquesta herència, posar-hi paraules i assegurar-nos que cap família es quedi amb el dubte de si hi té lloc. És la nostra manera de dir al món que la diversitat és la nostra gran riquesa, perquè la **Festa Major de Ribes**, vol ser —i pot ser— **de tothom i per a tothom**.

Agraïments

Aquest treball no hauria estat possible sense la col·laboració i la generositat de molta gent. Per això volem agrair la seva participació.

En primer lloc, a la Comissió de Balls Populars la confiança, el suport i la voluntat de créixer plegats, posant el focus a la diversitat i la inclusió a la nostra festa. També als membres de les colles que han participat en les entrevistes, el temps que ens han dedicat i la sinceritat en les seves paraules a l'hora de compartir les experiències viscudes.

Als balladors i a les famílies, que ens han compartit les seves vivències i sentiments, per haver estat pioners i obrir pas a les noves generacions.

Per últim, volem fer un especial reconeixement a Maria Moragues Albà per cedir-nos desinteressadament les il·lustracions originals, i a Laia Ibáñez Buela per la seva adaptació amb IA, que han donat imatge i color a aquesta separata inclusiva.

A totes i tots els participants, gràcies per fer possible, cada vegada més, una **Festa Major per a tothom**.

Bibliografia

Ajuntament Sant Pere de Ribes i Ecom. (2024). Diagnosi en l'àmbit de la discapacitat.

<https://www.santperederibes.cat/documents/10180/1628111/>

Diagnosi+%C3%A0mbit+discapacitat+Sant+Pere+de+Ribes.pdf/1764c659-ecb4-46df-bfab-173fa96a8620

CEIP El Margalló. (1983). CEIP El Margalló.

<https://agora.xtec.cat/ceipelmargallo-vilanova/lescola/historia/>

Departament de Benestar i Família. (ed.). (2003). Persones amb discapacitat: una ullada al passat. Generalitat de Catalunya.

Generalitat de Catalunya. Ordre per la qual es declara el Garraf comarca pilot, de 4 de setembre, d'educació especial, Diari Oficial de Catalunya núm. 310 (1981). [https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/o/1983/02/14/\(4\)](https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/o/1983/02/14/(4))

Sánchez, R. [Raquel]. García, I. [Irene]. (2025).

Guía de lenguaje anticapacitista para contextos educativos.

Universidad Católica de Valencia "San Vicente Mártir". <https://dialnet.unirioja.es/servlet/libro?codigo=1014514>